

PROJE TABANLI “KARŞILAŞTIRMALI ÜLKE BİLGİSİ” DERSİ*

PROJECT BASED “COMPARATIVE COUNTRY KNOWLEDGE” COURSE

Şerife ÜNVER**, Ayten GENÇ***

ÖZET: Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştiren programlarının yeniden düzenlenmesi çerçevesinde 2006–2007 öğretim yılından itibaren okutulmak üzere Almanca Öğretmenliği Lisans Programlarına “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” adlı bir ders konulmuştur. Bu ders 2008–2009 öğretim yılı bahar yarıyılında Hacettepe Üniversitesi Almanca Öğretmenliği Lisans Programında, sadece yabancı ülke ve ülkeler hakkında bilgi aktarılan ya da kültürlerarası konuların kuramsal ele alındığı bir ders olarak yürütülmüştür. Dersin hedefleri, içeriği, etkinlikleri, yöntemi, malzemesi ile değerlendirme ölçütleri kültürlerarası yaklaşım çerçevesinde tanımlanıp projelendirilmiş ve geleceğin Almanca öğretmenlerinin yabancı kültürle sağlıklı etkileşiminin koşulu duyarlılığı geliştirebilmesine yönelik bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmada ise, projelendirilerek yürütülen söz konusu “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersi öğrenci kazanımları açısından değerlendirilmiştir. Değerlendirme, projenin süreç, ürün ve kazanımlarına ilişkin öğrenci görüşleri olmak üzere üç ana ölçüt çerçevesinde ele alınmış ve projenin dinamizmini sağlayan etkinliklerin tümünün öğrencinin kültürlerarası gelişimi için etkili bir araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar sözcükler: Karşılaştırmalı ülke bilgisi, yapılandırmacı yaklaşım, proje tabanlı ders, Almanca öğretmenliği

ABSTRACT: Parallel with the reorganization of teacher training programs in Education Faculties, a course named “Comparative Country Knowledge” was introduced to be given in German Language Teaching Undergraduate Program since 2006-2007 academic year. This course was not used as a course transferring information about foreign countries or handling intercultural issues in a theoretical way in 2008 2009 spring term in Hacettepe University German Language Teaching Undergraduate program. Aims, content, activities, method, material and evaluation criteria were defined and organized with an intercultural approach and it was utilized as an opportunity for the prospective German language teacher’s development of sensibility to interact healthfully with the foreign culture. In this study, “Comparative Country Knowledge” course conducted by a project has been evaluated in terms of student acquisition. Evaluation has been handled within respect to student opinions about the process, product and acquisition of the project as the three main criteria and it has been found that all activities creating the dynamism of the project are efficient tools for the intercultural development of students.

Keywords: Comparative country knowledge, constructivist approach, project based course, German language teaching

1. GİRİŞ

Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştiren programlarının yeniden düzenlenmesi çerçevesinde 2006–2007 öğretim yılından itibaren Almanca Öğretmenliği Lisans Programında okutulmak üzere “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” adlı bir ders konulmuştur. Geleneksel yaklaşımla karşılaştırmalı yürütülen ülke bilgisi dersinde ülkelerle ilgili bilgilerin aktarılması hedeflenir. Özellikle Almanya’da bu hedefler uzun yıllar tartışılmış ve 80li yıllardan bu yana içerik ve hedef belirlenmesinde kültürlerarası yaklaşım benimsenmiştir. Böylece “öğrencinin derste ve dersin uzanımında gerçekleştirilen farklı etkinliklerde, amaç dilin kültürü hakkında etkin bir biçimde bilgilendirilmesinin, ona kendi kültürünü de farklı açılardan değerlendirme yeteneği kazandıracığı konusunda bir açılım sağlanmıştır”(Uyar, 2002: 46). Başka bir ifadeyle yabancı ülke ve ülkelere ya da kültürlerarası konulara ilişkin bilgilerin aktarılmasının yeterli olmadığı, öğrencinin yabancı/öteki olana farkındalık, duyarlılık ve empati geliştirebilmesi, aynı zamanda kendi kültürel değerlerine ayna tutabilmesinin gerekliliği anlaşılmıştır.

* Çalışmaya konu olan proje (Proje adı: Kültür Bahçesi) 2009 Avrupa Dil Ödülünü (European Language Label) kazanmıştır.

** Yrd. Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, sunver@hacettepe.edu.tr

*** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, dogu@hacettepe.edu.tr

Geleceğin Almanca öğretmeni sadece Almanca dil bilgisi ile güncel iletişime yönelik duyduğunu ve okuduğunu anlama, konuşma gibi becerilerin öğrenimi ve öğretiminden sorumlu değildir (Kramsch, 1995); aynı zamanda öğrendiği ve öğrettiği dil ile dilin konuşulduğu ülke/ülkeler ve kültürü hakkında yeterli bilgi ve beceriye de sahip olmalıdır. “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersi bu yeterliklerin bütünleşmiş edinimi üzerinde yoğunlaşabilecek bir ders niteliğini taşımaktadır.

1.1. Proje tabanlı “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinin amacı

Hacettepe Üniversitesi Almanca Öğretmenliği Programında yer alan “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersi 2008–2009 Bahar yarıyılında projelendirilmiş ve yürütülen dersin amaçları aşağıdaki gibi belirlenmiştir: Öğrencinin

- öğreteceği dilin konuşulduğu ülke hakkında bilgilenmesini sağlamak ve bu bilginin tüketilmeye değil de yaşam boyu güncellenmeye açık olduğunu anlaması ve uygulaması için motive etmek,
- Almanya, Almanlar, Almanca konuşulan ülkeler ve Almanca ile ilgili konulara merak ve ilgi uyandırmak,
- Almanca dil seviyesini kültürlerarası iletişim becerisi açısından da geliştirmesine (karşısındaki anlamaya yönelik söylemleri kullanabilmesine, kendi ülke ve kültür tanıtımında yabancı dili kullanabilmesine) destek olmak,
- kültürel farkındalık ve duyarlılık geliştirmesine yardımcı olmak,
- farklı kültürlerle empati ve çok yönlü bir perspektifle yaklaşmasını sağlamak,
- yapılandırmacı öğrenme ortamında sosyal becerilerini geliştirmesine yardımcı olmak.

1.2. Proje tabanlı “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinin yöntemi

“Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinde proje temelli öğretim yönteminden yararlanılmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin yaşayarak edindikleri deneyimin gelecekte üstlenecekleri öğretmen rolüne ve yaratacakları öğrenme ortamlarına yansıtacağı da göz ardı edilmemiştir (Kelly ve diğerleri 2004). Bu nedenle proje yürütme sürecinde öğrenci gereksinim çözümlenmesine dayalı dil öğretim yaklaşımı esas alınmıştır.

Uygulamada tercih edilen dil öğretim yöntemi dil bilgisinin, konuşma kalıplarının ve sözcük listelerinin yaşamdan kopuk öğretilmesine değil, öğrenilen yabancı dilin yaşamla iç içe durumlarının konu edildiği, tartışıldığı dinamik öğrenme kültürüne dayanmaktadır (Sercu, 2002). Bu yöntemde yabancı dil öğretiminde öğrencilerin anadili, öğrenme alışkanlıkları ile kültürü vs. dikkate alınmaktadır. Konuşma kalıplarının ezberlenmesi, taklit edilerek öğrenilmesi vb. gibi öğrenciyi edilgen öğrenmeye iten etkinlikler yerine öğrenci öğrendiği yabancı dili her bakımdan kendi bilgi ve deneyimleriyle ilişkilendirecektir. Böylece etkin ve pragmatik etkileşime yönelik bir öğrenme ortamı oluşacaktır (Neuner, 2005). Bu yöntemin etkili bir şekilde yürütülmesinde aşağıdaki koşulların sağlanması önemli rol oynamıştır:

Öğrenci odaklı olması koşulu: Bu yöntemde karşılaştırmayı yapan öğrenciler esas alınmakta, onların bilgi, duygu, düşünce ile duruş açısından sahip oldukları ve gelişime açık edinimleri öne çıkmaktadır. Öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyinin belirlenmesi, hedeflenen edinimlerin hem süreçte sağlıklı bir biçimde değerlendirilmesi hem de sınıf içi etkinliklerinin dinamizmi açısından önemli olmuştur. “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersi bağlamında öğrencinin hazır bulunuşluğunu belirlemede, yurtdışı deneyimi, Almanya hakkındaki bilgileri, Almanlara olan yaklaşımı, Almanca dil seviyesi, kendi ülke/kültür ve diline yönelik bilgi ve becerisi gibi öğrencinin donanımlarına ulaşılmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşım koşulu: Yabancı dil öğretmenlik mesleğini henüz tanıma, öğrenme aşamasındaki Almanca öğretmen adayı gelecekteki meslek yaşamında yapılandırmacı yaklaşımla derslerini şekillendirecektir. Akademik yaşantılarında kuramsal olarak bu yaklaşımı öğrenme olanağı

bulacaklardır. Fakat öğretmenlik mesleği uygulamaya dayalı bir meslektir ve öğrenciler bu yaklaşım doğrultusunda hazırlanmış seminerlerde yapılandırmacı öğrenme ve öğretme ortamıyla tanışmalıdır.

Yapılandırmacılıkta asıl olan öğrencinin çevresini ve dünyayı anlama, anlamlandırma, var olan bilgi ve beceriler üzerine yeni, bilinmeyen, yabancı olanı inşa etme sürecidir. “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersi hem içeriği itibarıyla ülke ve toplum, yani birey ve dünya ilişkisini ortaya koyması açısından hem de öğrenciye kendi bilgi ve deneyimlerini karşılaştırma yoluyla yeniden yapılandırma olanağı sunan bir derstir. Böylece proje uygulamasındaki öğrenme süreci, görme, algılama, anlama, yorum, bilinen ve bilinmeyen arasındaki etkileşim sonucunda yeniden yapılandırılan kazanımların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Dilsel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel kazanımlara yönelik etkinliklerin yer alması koşulu: “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinin hedefleri arasında bilişsel, duyuşsal ve devinişsel kazanımlar yer almaktadır. Çeşitli etkinliklerle şekillendirilen öğrenme ortamı bu kazanımların geliştirilmesinde etkili olmuştur. Burada dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri, yabancı dil becerilerinin geliştirilmesinin dersin vazgeçilmez hedefleri arasında yer almasıdır (Bredella & Delanoy, 1999). Aslında dil becerilerine yönelik kazanımlar programda yer alan diğer dersler için açıkça belirtilmese de her zaman hedeflenmektedir.

Empati sürecinin başlaması koşulu: Kültürlerarası karşılaştırma yoluyla öğrenme empati sürecinin başlatılmasıyla gerçekleşmelidir. Karşılaştırma iyi/kötü zıtlığı ve kutupluluğu şeklinde anlamlandırma ve anlama süreci olmamalıdır. Öğrencinin karşılaştığı yabancı unsurlarla iletişim kurabilmesi için öncelikle yabancıyı tanıma merakı içten ve samimi olmalı, farklılıkları görerek kendi kişisel bakış açısının dışına çıkarak, yabancı olanı anlama yoluna gidilmelidir. Bu süreçte farklılıklar ele alındığından yabancı kültürle özdeşleşme söz konusu olamaz, ancak yabancı ve bilinen arasındaki benzerliklerin ele alındığı durumlarda yabancı olana karşı sempatik bir tavır ortaya çıkabilmektedir ki bazı kültürlerarası eğitim programlarında, öğrencilerin benzerlikler üzerinden farklılıklara geçiş yaparak öğrenmeleri sağlanmaktadır. “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinde öğrencinin empati kurma becerisini geliştirmesine yardımcı olmalı; aksi takdirde yabancı olana karşı duyarsızlık, ilgisizlik ve önyargıyla yaklaşma kaçınılmaz olacaktır.

1.3. Proje tabanlı “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinin etkinlikleri

Projenin yapılandırmacı ve kültürlerarası öğrenme/öğretmeye dayanan uygulamaları geleneksel sınıf içi etkinliklerinin dışına çıkmayı gerektirmiştir. Erdem’in de (2002, 174) belirttiği gibi proje tabanlı öğrenme “dersinin hedeflerini gerçekleştirmek için düzenlenmiş bir etkinlikler tümgesi, bir yaklaşım biçimidir”. Uygulama etkinlikleri aslında yeni olmamakla birlikte farklı etkinliklerin bir arada kullanılması nedeniyle çeşitlilik göstermektedir. Proje sürecinde yürütülen başlıca etkinlikler aşağıdaki gibi gruplandırılabilir:

- Kaynak araştırma, tartışma ve paylaşım yoluyla karşılıklı fikir alışverişinde bulunma, grup çalışmaları, poster hazırlama ve sunum etkinlikleri.
- İnteraktif etkinliklerden oluşan örnek olay alıştırmaları (Podsiadlowski, 2004), kültürel farkındalığın ve duyarlılığın geliştirilmesine yönelik kültürlerarası oyunlar (EMIL, 2006; Losche, 2005; Europäisches Jugendzentrum, 1998) ve yabancı olarak algılanan durumları uygun bir biçimde karşısındakini kırmadan, yargılamadan iletebilme ve anlatabilmeye yönelik dilsel alıştırma etkinlikleri (Bliesener, 2002).

1.4. Çalışmanın Amacı ve Problem Durumu

Bu çalışma, Almanca Öğretmenliği Programının “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinde yapılandırıcı yaklaşımla uygulanan projenin süreç, ürün ve projenin öğrenci kazanımları açısından değerlendirilmesi amacıyla yapılmış betimsel özel durum çalışmasıdır. Çalışma çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır. Almanca Öğretmenliği öğrencileri

1. proje ile ilgili araştırmalarını yaparken hangi kaynakları kullanarak bilgiye ulaşmışlardır?
2. proje çalışmaları sürecinde aralarında bilgi alışverişinde bulunmuşlar mıdır?
3. proje ürünü posterlerini farklı açılardan ele almışlar mıdır?
4. postere Almanca olarak yansıtılan bilgileri kendi ifadeleriyle özetleyip vermişler midir?
5. posterlerin sözlü sunumunda Almanca'yı etkili kullanmışlar mıdır?
6. proje çalışmasından elde edilen kazanımlara ilişkin hangi görüşlere sahiptir?

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Proje, Hacettepe Üniversitesi Almanca Öğretmenliği Lisans Programında okuyan birinci sınıfın 41 öğrencisi ile yürütülmüştür.

2.2. Veri Toplama Aracı ve Çözümlemesi

Araştırma betimsel bir çalışma olup veri toplama aracı olarak a) süreç ve ürüne yönelik gözlem ölçütleri b) proje çalışmasından elde edilen kazanımlara ilişkin öğrenci görüşlerini değerlendirmek amacıyla likert tipi ölçekle yapılandırılan anket kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Sürece yönelik bulgular

Proje uygulama sürecinde, grupların farklı kaynakları kullanarak bilgiye ulaşabilme ve çalışmanın gidişatı hakkında diğer gruplarla bilgi alışverişinde bulunabilme becerileri gözlenmiş ve özetle aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

3.1.1. Araştırma becerisine yönelik bulgular

Proje, konuları itibariyle kapsamlı bir araştırmayı gerektirmiştir. Yapılan çalışmada öğrencilerin geleneksel bilgi kaynaklarının dışına çıkarak farklı kaynaklardan yararlandıkları gözlenmiştir. Öğrenciler tarafından ulaşılan ve kullanılan kaynaklar aşağıda listelenmiştir:

- Kaynak taraması: Yazılı ve internet temelli yayınların araştırılması

- E-posta yoluyla bilgi edinme: Almanya’da yaşayan Türk ve Almanlarla iletişim kurma yoluyla bilgi ve belge edinme (örn. Akrabalar ve Avrupa Akademi Başkanı)
- Sözlü görüşmeler: (örn. Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı, Türk-Alman Dostluk Grubu Başkanı, Avrupa Kadın Lobisi Başkanı, Diyanet İşleri Dinler arası Şube Müdürü, Bir Türk Üniversitesinde görevli Alman okutman).

3.1.2. Bilgi alışverişi becerisine yönelik bulgular

Her grup haftalık çalışmasında karşılaştığı sorunları ve kaydettiği ilerlemeleri diğer gruplarla paylaşmış, öneriler doğrultusunda çalışmalarını sürdürmüştür. Yazılı olarak kaydı tutulan haftalık çalışma planı, yapılan ve yapılması planlanan çalışmaların takip edilmesi ve gruplara dönüt verilmesi bakımından önemli olmuştur. Gruplar arası bilgi alışverişi ile çalışmaların düzenli ve verimli yürütülmesinde etkili bu süreçte grupların kendi konularına odaklanmalarının yanı sıra diğer gruplarla bilgi ve fikir alışverişinde bulunarak birbirlerine destek oldukları, yardımlaştıkları ve araştırmalarında ilerleme kaydettikleri gözlemlenmiştir.

3.2. Ürüne yönelik bulgular

Türkiye ve Almanya ülke bilgileri karşılaştırmalı olarak 11 farklı konu başlığı altında ele alınmıştır. Her bir araştırma konusu Almanya ve Türkiye olmak üzere iki ayrı poster üzerinde işlenmiştir. Toplam poster sayısı 22’dir. Araştırma konuları şunlardır: Türkiye ve Almanya’da Kadın, Erkek, Din, Yabancılar, Politika, Müzik ve Dans, Kutlamalar, Resmi ve Dini Bayramlar, Reklamlar, Batıl İnanç ve Türkiye ve Almanya’nın Başkentleri (Ankara-Berlin).

Proje ürünü posterlerde Türkiye ve Almanya’nın belirli bir konu çerçevesinde çok yönlü açılardan ele alınması ve hazırlanan malzemenin Almanca olarak yazılı ve sözlü tanıtıma yansıtılması kültürlerarası bakış açısının geliştirilmesine katkı sağlamıştır. Bu bağlamda proje ürünü ile ilgili ulaşılan bulgular aşağıda özetlenmiştir:

3.2.1. Ürüne yansıyan bakış açısına yönelik bulgular

Bu çalışma sırasında iki ülkenin bir konu bağlamında çok yönlü ve tarafsız araştırılmasına özen gösterilmiştir. Poster hazırlama sürecinin dört-beş haftaya yayılması ve konu üzerinde yoğunlaşılması, öğrencinin çok yönlü bakış açısı geliştirmesine ve bunu da posterlere yansıtmasını sağlamıştır. Ürünün geliştirilme süreci değerlendirildiğinde, öğrencilerin ilk aşamada taraflı ve sadece Almanya ile Türkiye hakkındaki kişisel bilgilerinin etkisi altında tek taraflı bir bakış açısına yöneldikleri; araştırma ilerledikçe ve sınıf içindeki tartışma etkinlikleri yoğunlaştıkça çok yönlü bakış açısına geçtikleri gözlemlenmiştir. Çeşitli kaynaklardan özenle seçilen malzeme (resim, fotoğraf, grafik, harita, çizim, karikatür vs.) sergilenmiştir. Malzeme yönünden zenginliği ile özgünlüğü sergiyi gezenlerde de ilgi ve merak uyandırmıştır.

3.2.2. Ürün üzerindeki Almanca yazılı dokümana yönelik bulgular

Yazılı kaynaklardan elde edilen bilgilerin Almanca özetlenmesi ya da Türkçeden Almancaya çevrilerek posterlere yansıtılması gerekmiştir. Öğrenciler açısından güçlükle yürütülen bu aşamada, önemli görülen bilgi ve açıklamalar seçilerek posterlere yansıtılmıştır. Almanca seviyesi ileri düzeyde

olan öğrenciler Almanca seviyesi daha düşük olanlara destek vermişlerdir. Sonuç olarak özgün, bilgilendirici açıklamaların Almanca olarak posterlere yansması sağlanmıştır.

3.2.3. Ürünün Almanca kullanılarak sözlü tanıtımına yönelik bulgular

Posterlerin sözlü sunumunda konuyla ilgili alan terminolojisine hâkimiyet, gerekli dilsel kalıpları kullanabilme, karşılaştırmada nesnel anlatım yaklaşımı gerekmiştir. Bu nedenle nesnel anlatım biçimleri ve karşılaştırmada kullanılacak dilsel kalıpların öğretimine yönelik ön çalışma yapılmıştır. Öğrenciler poster sunumunda tarafsız bir biçimde karşıdakileri bilgilendirmeye dikkat etmişlerdir. Almanca yapılan sözlü sunumun tarafsız gerçekleştirildiği, içerik ile görsel malzemenin uyumlu bir biçimde ele alındığı gözlenmiştir.

3.3. Projenin öğrenci kazanımlarına yönelik bulgular

Proje çalışmasından elde edilen kazanımlara ilişkin öğrenci görüşleri 5’li likert tipi ölçeğe göre hazırlanan anketle değerlendirilmiştir. 21 maddeden oluşan anketin güvenilirliği Cronbach Alfa formülü ile hesaplanmış ve alpha değeri .77 olarak elde edilmiştir.

Tablo 1: Proje Çalışmasının Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşleri (n=41)

	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	\bar{X}	Standart Sapma
	%	%	%	%	%		
Sosyal Beceriler							
Proje çalışmasının sorumluluk duygumu artırdığımı düşünüyorum.	73,2	19,5	7,3	-	-	4,6585	,616
Projede farklı ilgi ve yeteneklerimi keşfettim.	39	46,3	14,6	-	-	4,2439	,699
Proje ile grup çalışması deneyimi edindim.	53,7	34,1	9,8	2,4	-	4,3902	,770
Almanya ve Türkiye’ye Yönelik Bilgi							
Proje çalışmasında Almanya hakkındaki bilgilerim arttı.	73,2	22	2,4	-	2,4	4,6341	,766
Proje, ülkem hakkında bildiklerimi gözden geçirmeme olanak verdi.	39	46,3	2,4	4,9	7,3	4,0488	1,139
Proje, Almanya’ya olan ilgi ve merakımı artırdı.	14,6	39	31,7	9,8	4,9	3,4878	1,027
Araştırma Becerileri							
Proje ile farklı kaynaklardan bilgiye ulaşma yollarını öğrendim.	43,9	39,0	12,2	-	4,9	4,1707	,997
Araştırma konusu ile ilgili bilgileri seçmeyi öğrendim.	31,7	56,1	12,2	-	-	4,2195	,652
Araştırma konusu ile ilgili topladığım bilgileri düzenlemeyi, yapılandırmayı öğrendim.	36,6	43,9	19,5	-	-	4,1707	,738
Almanca Dil Becerisi							
Proje çalışmasında Türkiye’yi ve Türk kültürünü Almanca tanıttak sözçük ve kavramlar öğrendim.	51,2	39	9,8	-	-	4,4146	,669
Proje çalışması Almanca yazma becerime katkısı oldu.	34,1	51,2	12,2	-	2,4	4,1463	,823
Proje çalışması Almanca sözlü iletişim becerimi artırdı.	22	39	29,3	7,3	2,4	3,7317	,975

Sözlü Sunum Becerisi							
Posterin sözlü sunumunda karşılaşılan soruları doğru yanıtlamak için donanımlı olmak gerektiğini anladım.	53,7	36,6	9,8	-	-	4,3902	,702
Sözlü sunumda beden dilinin etkili olduğunu anladım.	61	24,4	14,6	-	-	4,4634	,744
Poster ve sözlü sunumunun kişileri etkilediğini, konuya merak uyandırdığını gözlemledim.	46,3	43,9	9,8	-	-	4,3659	,661
Görsel Malzeme Hazırlama Becerisi							
Posterde her iki ülke ve kültüre eşit ağırlıkta yer verdiğimize inanıyorum.	51,2	43,9	4,9	-	-	4,4634	,595
Posterimizi hazırlarken konumuzu anlatan görsel malzemelerin seçimine dikkat ettim.	70,7	26,8	2,4	-	-	4,6829	,521
Poster çalışmasında renk, dizayn vb. gibi görsel malzemelerin uyumuna özen gösterdim.	75,6	24,4	-	-	-	4,7561	,434
Kültürlerarası Beceri							
Proje çalışmasında Almanya ve Almanlara yönelik önyargılarımda azalma oldu.	26,8	34,1	29,3	2,4	7,3	3,7073	,1123
Proje çalışmasında farklı olana karşı daha duyarlı bir tutum geliştirdiğime inanıyorum.	31,7	41,5	22	2,4	2,4	3,9756	,935
Proje çalışmasında yabancı ve farklı olanı yargılamadan önce anlamak gerektiğini öğrendim.	48,8	34,1	17,1	-	-	4,3171	,756

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrenci görüşleri Almanya ve Türkiye’ye yönelik bilgi, araştırma, Almanca dil, sözlü sunum, görsel malzeme hazırlama, kültürlerarası ve sosyal beceriler olmak üzere toplam yedi ana başlık altında ele alınmıştır.

Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin yarısından fazlası proje çalışmaları sürecinde sosyal becerilerinin olumlu yönde geliştiğini ve özellikle bu çalışmanın sorumluluk duygularını artırdığını (%92,7) bildirmişlerdir. Öğrencilerin önemli bir kısmı (%73,2) proje çalışmasında Almanya ve Almanlar hakkındaki bilgilerinin arttığını belirtirken, Almanya’ya olan ilgi ve merakın artmasına yönelik görüşlerindeki dağılım (%39’u katılıyorum ve %31,7’si kısmen katılıyorum) dikkat çekmektedir. Öğrencilerin büyük bir bölümü proje çalışmasının Türkiye hakkındaki bilgilerini yeniden gözden geçirmesini sağladığını (%85,3) bildirmişlerdir. Öğrencilerin proje sürecinde geliştirdikleri araştırma becerilerine ilişkin görüşleri önemli ölçüde olumludur. Öğrencilerin dil becerilerine yönelik yanıtlarına bakıldığında, projenin özellikle Almanca sözcük ve kavram dağarcığının gelişimine (%90,2) ve yazma becerilerine önemli katkı sağladığı (%85,3); sözlü iletişim becerilerine ilişkin yanıtlarındaki dağılımda ise farklı görüşlerin olduğu görülmektedir.

Projenin sözlü sunum aşamasında edinilen kazanımlar öğrencilerin büyük bir bölümü tarafından olumlu değerlendirilmiştir. Öğrenciler sunumlarda karşılaşılan soruları doğru yanıtlamak için donanımlı olmaları gerektiğini (%90,3) beden dilinin etkili olduğunu (%85,4) anladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğunluğu posterlerin hazırlanmasında görsellik ölçütlerini dikkate alarak çalışmalarını yürüttüklerini, poster çalışmasında her iki ülke ve kültüre eşit ağırlıkta yer verdiklerini (%95,1) malzeme seçimine (%97,5), renk, dizayn vb. gibi görsel malzemelerin uyumuna özen gösterdiklerini (%100) belirtmişlerdir.

Öğrencilerin % 60,9’ı proje ile Almanya ve Almanlara yönelik önyargılarında azalma görüşüne tamamen katılırken, % 29,3’ü kısmen katıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin % 73,2’si farklı olana karşı daha duyarlı bir tutum geliştirdiğine inanmasına karşın, % 82,9’u yabancı ve farklı olanı yargılamadan önce anlamak gerektiğini bildirmiştir. Bu durum öğrencilerin kültürel farkındalık ve duyarlılık geliştirmeye başladıklarını göstermektedir.

4. TARTIŞMA

Yabancı dil öğretmeninin öğreteceği dilin ülke gerçekliği hakkında bilgi edinmesi önemlidir. Geleneksel açıdan bakıldığında, ülke bilgisi konusu aktarma yoluyla bir ülke hakkında edinilen bilgileri kapsamaktadır. Öğretmen bu bilgiye değişik kaynaklardan erişebilmektedir. Fakat günümüz yabancı dil öğretiminde karşılaştırmalı ülke bilgisi ve kültürlerarası öğrenme konusunda ansiklopedik bilgi aktarımı yersiz ve yetersiz kalmaktadır.

Projede öğrencilerin araştırmaları, bilgiye erişmeleri, edindikleri bilgileri grup içinde karşılaştırılmaları, tamamlanmaları, tartışmaları ve elde ettikleri bütün verileri poster halinde somutlaştırarak paylaşımına sunmaları beklenmiştir. Bu durum, öğretmen merkezli bilgi aktarımı yerine öğrencilerin akademik çalışmasını ve düşünmesini, kendi ve yabancı ülke/kültür özelliklerini bilinçli ele almalarını ve süreç içinde Almanca'yı sözlü ve yazılı olarak kullanmalarını sağlamıştır.

Proje kapsamında yürütülen etkileşime dayalı etkinlikler öğrencilerin kendi bakış açılarıyla yüzleşmelerine, farklılıklara karşı duyarlılık geliştirmelerine yardımcı olmuştur. Bu etkinlikler aslında yabancı dil öğretimi çıkışlı değildir. Kültürlerarası eğitim programlarında uygulanan etkinliklerin öğretmen yetiştirme programına uyarlanarak kullanılmasıdır ve projenin yenilikçi açılımıdır. Projeye katılan öğrenciler süreç içerisinde geliştirdikleri sosyal, araştırma ve tartışma becerilerini bu şekilde akademik yaşamlarına yansıtabileceklerdir. Yabancı bir ülke ve kültürü hakkında bilgi verirken “biz ve onlar” şeklinde ayrımcı bir yaklaşımla değil yabancı dili, insanı ve kültürü bulunduğu şartlar içinde anlamlandırarak ve değerlendirerek yorumlayabileceklerdir.

Projede yer alan katılımcılar çoğunlukla orta seviyede Almanca bilen öğrencilerdir. Almanca öğrenmeye üniversite gelmeden önce başlamışlardır. Okudukları bölüm itibariyle öğrenciler hem dilsel becerilerini geliştirmeyi sürdürmektedirler hem de öğrendikleri dilin öğretimi konusunda eğitim almaktadırlar. Geleceğin Almanca öğretmen adayı öğrencilerin birinci sınıfta Almanya ve Türkiye’yi karşılaştırmalı ele almaları, onların öğrendikleri ve öğretecekleri yabancı dil ile doğrudan ilişki kurmalarını sağlamakla kalmamış, mesleklerine karşı ilgi ve merak uyandırmış; bir sonraki eğitim aşaması için motive edici bir rol oynamıştır.

Projeye katılan öğrenciler, özgeçmişleri bakımından İngilizce ve Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dalı öğrencilerinden farklı altyapıya sahiplerdir. Çoğunun Almanya ile bağlantısı olması, aslında yabancı dil öğretmeni için gerekli olan kültür elçisi rolünü rahatlıkla üstlenebilecekleri anlamındadır. Fakat proje uygulamasının ilk haftalarında yanlış tutumların da ortaya çıktığı görülmüştür. Öğrenci ya Almanya’ya karşı aşırı sempati duymakta ve kendi dil ile kültürünü sempati duyduğu ülkenin altına yerleştirme ya da tam tersine kendi dil ve kültürünü üstün tutmak istemektedir.

“Karşılaştırmalı Ülke bilgisi” dersinde yürütülen projede ağırlıklı olarak ülke ve kültürlerin görünen tarafı ele alınmıştır. Buzdağı modelinden yola çıkılırsa, buz dağının su üstünde görünen kısmı ile ilgilenilmiştir. Suyun altında kalan görünmeyen tarafta etkileşim ve iletişim kalitesi ile sürekliliğini etkileyen kültürel boyutlar bulunmaktadır. Proje, bu çalışmaya katılan öğrencilerin buz dağının altını görmelerini sağlayacak şekilde geliştirilmelidir. Bu nedenle, bireycilik-kolektivizm, toplumsal-örgütsel güç dağılımı, belirsizlik, erkillik-dişillik gibi kültürel boyutların (Thomas, 1993; Hall, 1983; Hall & Hall1984; Hall, 1990; Hofstede, 1986; Hofstede, 1991) irdelendiği çalışmaların da tamamlayıcı olacağı düşünülmektedir.

Proje aynı zamanda Yabancı Diller Eğitimi Bölümü çatısı altında bulunan İngilizce ve Fransızca Öğretmenliği Anabilim Dallarında okuyan öğrencilerin katılımıyla genişletilebilir. Aynı çatı altında yabancı dil öğretmeni olarak yetişen öğrencilerin öğretecekleri dilin konuşulduğu ülke/ülkelerle ilgili yapacakları çalışmalar hem geleceğin yabancı dil öğretmenlerinin bir araya gelmesi hem de farklı ülke ve kültürleri tanımaları için etkili bir çalışma olabilir.

5. SONUÇ

Proje tabanlı “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersinin yürütme ve uygulama süreci değerlendirildiğinde, öğrencinin sürecin her aşamasında bildiği ya da bilmediği, yanlış bilgiye sahip

olduğu veya sahip olduğu bilginin doğrulandığı uçlar arasında gidip gelerek kendi farkındalığı üzerinde yoğunlaştığı ve gelişim gösterdiği gözlenmiştir. Öğrenci her ne kadar poster odaklı somut bir ürün üzerinde çalışıyor görülsede, proje çalışması öğrencinin dilsel, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel kazanımlarının gelişimi için etkili bir araç olmuştur. Öğrenciler kapsamlı bir araştırma gerektiren bu çalışma ile farklı bilgi kaynaklarına ulaşmış ve araştırma becerilerini geliştirmişlerdir. Proje ürününün Almanca olarak hazırlanması ve grup önünde sunulması öğrencilerin çalışmayı ciddiyetle yürütmelerini gerektirmiştir. Bu durum, öğrencinin konu alanı ile ilgili sözcük dağarcığını geliştirmekle kalmayıp yazılı ve sözlü ifade becerilerinin gelişimini olumlu etkilemiştir.

Öğrenciler, yaşamın her alanında kendini gösteren değişim ve gelişimle birlikte bireyler-, ülkeler- ve kültürlerarası iletişime ihtiyaç duyacaklar, aynı dili ve kültürü paylaşan bireyler arasında olduğu gibi farklı dil ve kültüre ait bireyler arasında da birbirini anlamak ve anlaşılır olmak zorunda kalacaklardır. Farklı dil ve kültürler arasındaki iletişim farklı bir bilinç düzeyini gerektirmektedir. Bu bilinç düzeyini yakalayabilmek, farklıyı algılamak, anlamaya çalışmak ise ancak bilinçli öğrenme ve öğretme yoluyla sağlanabilir. Bu proje ile öğrenciler yabancı dili, insanı ve kültürü bulunduğu şartlar içinde anlamlandırmış, değerlendirmiş ve yorumlayabilmişlerdir.

Üniversitelerimizin 15 Eğitim Fakültesinde Almanca Öğretmenliği Lisans programı yürütülmekte ve her birinde de “Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi” dersi okutulmaktadır. Bu dersin yapılandırıcı yaklaşımla projelendirilmesi durumunda geleceğin Almanca öğretmenlerinin hem dilsel hem de kültürlerarası duyarlılık gelişimine ve bu özelliklerini meslek anlayış ve tutumlarına yansıtmasına katkı bulunulacaktır. Benzer projelerin yaygınlaştırılması ise ülkeleri, kültürleri ve insanları birbirlerine yakınlaştıracaktır. Çok dilli ve çok kültürlü bir yapıya sahip olan Avrupa'nın, farklı dil, din ve kültürlerle eşit mesafede, hoşgörü ve anlayış ile yaklaşan bireylere ihtiyacı vardır. Yabancı dil öğretiminin dil ve kültürün bir arada ele alındığı ortam olması nedeniyle bu potansiyeli değerlendirmek Avrupa'daki kültürel zenginliğini korumak ve yaşatmak için atılan barışçıl adımlardan olacaktır.

KAYNAKLAR

- Bliesener, U. (2002). Vom interkulturellen Lernen spricht jeder - aber wie genau geht das im Unterricht? G. Fehrmann & E. Klein (Hrsg.). *Interkulturelles Lernen im Fremdsprachenunterricht*. Beiträge zur 5. Tagung des FMF-Nordrhein am Institut für Romanische Philologie der Rheinisch-Westfälischen Technischen Hochschule am 15. August 2001 in Aachen (s. 13-40). Bonn: Romanischer Verlag.
- Bredella, L. & Delanoy, W. (1999). Einleitung: Was ist interkultureller Fremdsprachenunterricht? L. Bredella & W. Delanoy (Hrsg.). *Interkultureller Fremdsprachenunterricht*. Tübingen: Narr.
- EMIL Europäisches Modularprogramm für interkulturelles Lernen in der Lehreraus- und -fortbildung (2006). *Interkulturelle Kompetenz für Grundschullehrer*. Handbuch. Sofia.
- Erdem, M. (2002). Proje tabanlı öğrenme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 172-179.
- Europäisches Jugendzentrum (1998): *Education Pack. Ideen, Quellen, Methoden und Aktivitäten für die informelle interkulturelle pädagogische Arbeit mit Jugendlichen und Erwachsenen*. Straßburg.
- Hall, E. T. & Hall, M. R. (1984). *Verborgene Signale. Studien zur internationalen Kommunikation. Über den Umgang mit Franzosen* (çev. W./Ulloa-Fehlberg). Hamburg: Stern.
- Hall, E. T. (1983). *The Dance of Life: The Other Dimensions of Time*. Garden City, New York: Anchor Press/Doubleday.
- Hall, E. T. (1990). *Understanding Cultural Differences*. Yarmouth, Maine: Intercultural Press.
- Hofstede, G. (1986). Cultural Differences in Teaching and Learning. *International Journal of Intercultural Relations*, 10, 301-320.
- Hofstede, G. H. (1991). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. London: McGraw-Hill.
- Kelly, M., Grenfell, M., Allan, R., Kriza, C., & McEvoy, W. (2004). *Europäisches Profil für die Aus- und Weiterbildung von Sprachenlehrkräften. Ein Referenzrahmen*, Bericht an die Europäische Kommission Generaldirektion Bildung und Kultur [Online]: http://ec.europa.eu/education/languages/pdf/doc477_de.pdf adresinden 29 Temmuz 2009 tarihinde indirilmiştir.

- Kramsch, C. (1995). Andere Worte – andere Werte: Zum Verhältnis von Sprache und Kultur. L. Bredella (Hrsg.). *Verstehen und Verständigung durch Sprachenlernen?* Beiträge zur Fremdsprachenforschung, Bd. 3, (s. 51–66). Bochum: Brockmeyer.
- Losche, H. (2005). *Interkulturelle Kommunikation. Sammlung praktischer Spiele und Übungen*. Augsburg: ZIEL/Kessler Verlagsdruckerei.
- Neuner, G. (2005). Zur Rolle des Englischen in einem europäischen Kontext von Mehrsprachigkeit. S. Duxa, A. Hu & B. Schmenk (Hrsg.). *Grenzen überschreiten. Menschen, Sprachen, Kulturen*. Festschrift für Inge Christine Schwerdtfeger zum 60. Geburtstag (S. 163–178).Tübingen: Narr.
- Podsiadlowski, A. (2004). *Interkulturelle Kommunikation und Zusammenarbeit*. München: Verlag Vahlen.
- Sercu, L. (2002). Autonomes Lernen im interkulturellen Fremdsprachenunterricht. Kriterien für die Auswahl von Lerninhalten und Lernaufgaben. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*, [Online]: http://www.spz.tu-darmstadt.de/projekt_ejournal/jg_07_2/beitrag/sercu1.htm adresinden 25 Mayıs 2009 tarihinde indirilmiştir.
- Thomas, A. (1993). Psychologie interkulturellen Lernens und Handelns. A. Thomas (Hrsg.). *Kulturvergleichende Psychologie* (s. 377–424). Göttingen: Hogrefe.
- Uyar, B. (2002). Eyleme ve Üretime Dayalı Karşılaştırmalı Kültür Çalışmaları Dersi: Don Kişot İle Nasrettin Hoca'yı Tanıştırmak. *Dil Dergisi*, Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi TÖMER, 135, 45–57, [Online]: <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/760/9650.pdf> adresinden 8 Temmuz 2009 tarihinde indirilmiştir.

EXTENDED ABSTRACT

Parallel with the reorganization of teacher training programs in Education Faculties, a course named “Comparative Country Knowledge” was introduced to be given in German Language Teaching Undergraduate Program since 2006–2007 academic year. This course was not used only as a course transferring information about foreign countries or handling intercultural issues in a theoretical way but it was utilized as an opportunity for the prospective German language teacher’s development of sensibility to interact healthfully with the foreign culture.

It is important to inform the foreign language teacher about the countries where the language to be taught is spoken. In traditional perspective, country knowledge issue implicates the information, which is acquired by transfer, about a country. Teacher may access to this information from different sources. However when it is about the comparative country knowledge and intercultural learning in today’s foreign language education, encyclopedic knowledge occurs to be irrelevant and insufficient.

Project has been conducted with 41 freshman students in German language teaching program at Hacettepe University in 2008–2009 Spring term. The aims of the project are to:

- enable prospective teachers to understand the culture-language integrity,
- inform about country or countries where the language is spoken besides the method, field and professional knowledge and motivate them to realize this knowledge is not to be consumed but it is open for life long update,
- stimulate interest about Germany, Germans, German language and German speaking countries,
- support the development of German language competence in terms of intercultural communication skill,
- guide for the acquisition of knowledge and skills that may help the development of linguistic, communicative skills and sensibility to minimize the communicative problems during intercultural encounters,
- help the development of intercultural awareness and sensibility,
- support the empathy to different cultures and multi perspective approach,

- help the development of social skills in constructivist learning environment.

This is a special case study with the aim of evaluating the students' linguistic and intercultural acquisition by the project conducted. Observation criteria and "Student Project Evaluation Questionnaire" are used as data collection tools. Groups in the project have prepared posters for both countries under 11 different titles related to comparative country knowledge about Turkey and Germany, in total 22. The topics directly specified by students and reflected on posters by their research are: Women in Turkey and Germany, Male, Religion, Foreigners, Politics, Music and Dance, Celebrations, Religions and National Festivals, Advertisements, Superstitions and Capitals of Turkey and Germany.

In the process of the project, students were expected to research, access information, discuss the gathered information within the group and formalize it as a poster and share. "Comparative Country Knowledge" course was conducted as the construction of student centered knowledge and skills so not only the teacher centered information transfer was prevented but also students were enabled to consciously handle their own and foreign country's and culture characteristics in academic study and thinking. The necessity to use German in oral and written ways in this process contributed to the development of German linguistic skills.

During the process of the project, the skills of different groups to access information with different sources and to exchange ideas with other groups about the progress of the study have been observed and the followings are found:

- It has been observed that students leave traditional information sources and benefit from different sources.
- It has been observed that groups support and help each other by exchanging opinion and information and they make progress beside they focus on their topics.

Visual and written materials have been created by studying Turkey and Germany in a specific topic with a multi-faceted perspective. The knowledge and skills acquired during the process was presented in the oral presentation in German. Preparing the posters and creating different point of views and expressing them in presentation helped students to develop intercultural perspective. Findings in this respect are:

- It is observed that at the first stage students have biased and one way perspective about Turkey and Germany by the influence of their personal information. When the development of the product is evaluated in the process, it is seen that students transferred to a multi-faceted perspective as the research progress and in class discussion activities increased. The richness and the originality of the processed materials (picture, photograph, graphic, map, drawing, cartoons etc.) which were diligently selected from various sources raised curiosity, interest of project participants and visitors of project exhibition.
- Students preferred to reflect only the information and the explanations that they found important to their posters instead of intensive transference of information. At this stage, students with relatively less sufficient German language skills received support and help from students with more advanced language skills. The use of original and informative summary explanations in German was promoted in poster presentations.
- Control over the field terminology related to the topic, use of necessary linguistic expressions for the comparison, objective manner during the comparison of Turkey and Germany were points to be taken into account during the oral presentations. In order to conduct oral presentations efficiently, preliminary work was conducted about objective verbalization and linguistic expressions required for comparisons. Oral presentations were conducted with a neutral informative expression focused on the topic.

The results of the "Student Project Evaluation Questionnaire" applied after the completion of the project process are as follows: The project based "Comparative Country Knowledge" course

increased students' awareness about their social skills, enabled students to evaluate their knowledge skills about their own and the foreign country, lead students to research and improved their research skills. As the study was conducted in German, students' vocabulary knowledge and expression was observed to vary and improve. The oral presentation of the product in front of the group created serious approach to the topic. Students developed awareness and sensibility towards other cultures and countries.

When the process of the project is evaluated as a whole, students were observed to focus on their religious and cultural awareness and make process by traveling between points where the known and unknown issues exists or the knowledge is confirmed or corrected. Although the students seem to study on a concrete product focused on posters, the project occurred as an efficient tool for the development of students' linguistic, cognitive and sensory acquisitions.